

POSTANOWIENIE

Dnia 5 lutego 2016 r.

Sąd Rejonowy w Legionowie, I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSR Monika Michaluk

Protokolant: Natalia Pająk

po rozpoznaniu w dniu 22 stycznia 2016 r. na rozprawie

sprawy z wniosku (...) spółki akcyjnej w W.

z udziałem Skarbu Państwa – Starosty Powiatu (...), S. R., D. R.

o stwierdzenie nabycia służebności przez zasiedzenie

postanawia:

1. stwierdzić, że Skarb Państwa nabył przez zasiedzenie z upływem dnia 31 października 1988 r. służebność gruntową odpowiadającą treści służebności przesyłu na nieruchomości położonej w miejscowości N., gmina N., powiat (...), województwo (...), składającej się z działek ewidencyjnych nr (...) – obecnie (...) i nr (...), dla której Sąd Rejonowy w Legionowie prowadzi księgę wieczystą nr (...), polegającą na prawie korzystania przez każdoczesnego właściciela urządzeń przesyłowych, tj. przewodów i urządzeń służących do przesyłu gazu ziemnego – gazociągu wysokiego ciśnienia DN 500 relacji R. – W. I z nieruchomości obciążonej w zakresie założonych i przeprowadzonych na tej działce przewodów i urządzeń służących do przesyłu gazu ziemnego – gazociągu wysokiego ciśnienia DN 500 relacji R. – W. I oraz na prawie dostępu i dojazdu przez każdoczesnego właściciela urządzeń przesyłowych, przewodów i urządzeń służących do przesyłu gazu ziemnego – gazociągu wysokiego ciśnienia DN 500 relacji R. – W. I do znajdujących się na nieruchomości obciążonej przewodów i urządzeń służących do przesyłu gazu ziemnego – gazociągu wysokiego ciśnienia DN 500 relacji R. – W. I w celu wykonania prac budowlano – montażowych, eksploatacyjnych, konserwacyjnych, usuwania awarii w pasie po 3 (trzy) metry na stronę od osi gazociągu w granicach oznaczonych punktami A-B-C-D na części działki o nr (...) – obecnie (...) o powierzchni (...) ha oraz w granicach oznaczonych punktami D-C-E-F na części działki o nr (...) o powierzchni (...) ha zgodnie z mapą sporządzoną przez geodetę uprawnionego Z. R. przyjętą do państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego w dniu 10 sierpnia 2015 r. pod numerem P. (...) .2015. (...), stanowiącą integralną część niniejszego postanowienia;

2. stwierdzić, że Skarb Państwa nabył przez zasiedzenie z upływem dnia 31 października 1988 r. służebność gruntową odpowiadającą treści służebności przesyłu na nieruchomości położonej w miejscowości N., gmina N., powiat (...), województwo (...), składającej się z działki ewidencyjnej nr (...), dla której Sąd Rejonowy w Legionowie prowadzi księgę wieczystą nr (...), polegającą na prawie korzystania przez każdoczesnego właściciela urządzeń przesyłowych, tj. przewodów i urządzeń służących do przesyłu gazu ziemnego – gazociągu wysokiego ciśnienia DN 500 relacji R. – W. I z nieruchomości obciążonej w zakresie założonych i przeprowadzonych na tej działce przewodów i urządzeń służących do przesyłu gazu ziemnego – gazociągu wysokiego ciśnienia DN 500 relacji R. – W. I oraz na prawie dostępu i dojazdu przez każdoczesnego właściciela urządzeń przesyłowych, przewodów i urządzeń służących do przesyłu gazu ziemnego – gazociągu wysokiego ciśnienia DN 500 relacji R. – W. I do znajdujących się na nieruchomości obciążonej przewodów i urządzeń służących do przesyłu gazu ziemnego – gazociągu wysokiego ciśnienia DN 500 relacji R. – W. I w celu wykonania prac budowlano – montażowych, eksploatacyjnych, konserwacyjnych, usuwania awarii w pasie po 3 (trzy) metry na stronę od osi gazociągu w granicach oznaczonych punktami A-B-C-D - A na części działki (...) o powierzchni (...) ha zgodnie z mapą sporządzoną przez geodetę uprawnionego Z. R. przyjętą do państwowego zasobu

geodezyjnego i kartograficznego w dniu 10 sierpnia 2015 r. pod numerem P. (...)2015.2950, stanowiącą integralną część niniejszego postanowienia;

3. ustalić, że każdy zainteresowany ponosi koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie.

Sygnatura akt I Ns 371/14

UZASADNIENIE

(...) spółka akcyjna we wniosku z dnia 24 kwietnia 2014 r. wniósł o stwierdzenie, że Skarb Państwa nabył z dniem 1 listopada 1978 r. przez zasiedzenie nieodpłatną służebność gruntową odpowiadającą treścią służebności przesyłu na nieruchomości położonej w N. oznaczonej jako działki ewidencyjne nr (...) z obrębu 1 N., dla której Sąd Rejonowy w Legionowie prowadzi księgę wieczystą KW Nr WA 1L/ (...), której aktualnym właścicielem jest S. R. polegającą na prawie korzystania przez każdego właściciela urządzeń przesyłowych, tj. przewodów i urządzeń do przesyłu gazu ziemnego – gazociągu wysokiego ciśnienia DN 500 relacji R. – W. I z nieruchomości obciążonej stanowiącej działki nr ew. (...) i (...) z obrębu(...) N., dla której Sąd Rejonowy w Legionowie prowadzi księgę wieczystą KW Nr WA 1L/ (...) w zakresie założonych i przeprowadzonych na tej działce przewodów i urządzeń służących do przesyłu gazu ziemnego – gazociągu wysokiego ciśnienia DN 500 relacji R. – W. I oraz na prawie dostępu i dojazdu przez każdego właściciela urządzeń przesyłowych, tj. przewodów i urządzeń do przesyłu gazu ziemnego – gazociągu wysokiego ciśnienia DN 500 relacji R. – W. I do znajdujących się na nieruchomości obciążonej stanowiącej działki nr ew. (...)i (...) z obrębu(...) N., dla której Sąd Rejonowy w Legionowie prowadzi księgę wieczystą KW Nr WA 1 L/ (...), przewodów i urządzeń służących do przesyłu gazu ziemnego – gazociągu wysokiego ciśnienia DN 500 relacji R. – W. I w celu wykonania prac budowlano – montażowych, eksploatacyjnych, konserwacyjnych, usuwania awarii. Wniósł nadto o zasądzenie kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu wniosku wskazano, że gazociąg objęty wnioskiem jest obecnie własnością wnioskodawcy, został wybudowany jeszcze w latach 60-tych ubiegłego wieku, do eksploatacji oddany został w 1968 r. i od tego momentu jest nieprzerwanie eksploatowany, jego trasa nie zmieniała się. Na nieruchomości objętej wnioskiem znajdują się dwa betonowe słupki, na sąsiednich nieruchomościach również znajdują się słupki oznacznikowe związane z tym gazociągiem, zaś w odległości około 100-150 m od nieruchomości położony jest układ zaporowo – upustowy, a także inne urządzenia związane z obsługą gazociągu. Określenie biegu terminu zasiedzenia powinno nastąpić z uwzględnieniem art. 9 ustawy z dnia 28 lipca 1990 r. o zmianie ustawy Kodeks Cywilny (Dz. U. Nr 55, poz. 321) oraz art. 172 § 1 kc w brzmieniu obowiązującym do dnia wejścia w życie tej ustawy. Zdaniem wnioskodawcy przyjęć należy 10 letni termin zasiedzenia z tego względu, że budowa gazociągu odbyła się zgodnie z obowiązującymi wówczas przepisami i z uwzględnieniem stanu prawnego gruntu, który był wówczas nieuregulowany. Początek biegu zasiedzenia to dzień 31 października 1968 r. – dokonanie odbioru zasypania gazociągu na odcinku 6-18 km, który przebiega przez nieruchomość uczestniczki. W okresie biegu zasiedzenia nie doszło do przeniesienia posiadania. Przez cały okres biegu zasiedzenia właścicielem urządzeń przesyłowych był Skarb Państwa, a w konsekwencji był posiadaczem służebności przesyłu, z kolei posiadanie to realizowane było przez przedsiębiorstwa państwowe.

Przeniesienie służebności gruntowej ze Skarbu Państwa na Przedsiębiorstwo Państwowe (...) nastąpiło w dniu 5 grudnia 1990 r. w związku z nabyciem prawa użytkowania nieruchomości władnącej, tj. nieruchomości gruntowej położonej w R., stanowiącej działki o numerach geodezyjnych (...), jak również prawa własności usytuowanego na niej budynku i tłoczni gazu (uwłaszczenie (...) potwierdzone zostało decyzją Wojewody (...) z 29 lipca 1996 r.). Nieruchomość tę należy zakwalifikować jako nieruchomość władnącą, a służebność gruntową na nieruchomości uczestniczki jako zwiększającą użyteczność nieruchomości władnącej. Służebność gruntowa odpowiadająca treścią służebności przesyłu przechodzi na każdego właściciela urządzeń – na wnioskodawcę nastąpiło w dniu 4 października 2007 r. Z uwagi zaś na okoliczność, że obecnie gazociąg stanowi własność wnioskodawcy to posiada on interes prawny w złożeniu wniosku.

Pismem procesowym z dnia 9 października 2014 r. (k. 105) wnioskodawca zmodyfikował wniosek w ten sposób, że doprecyzował go w części, która dotyczy prawa dostępu i dojazdu do przewodów i urządzeń służących do przesyłu gazu ziemnego w ten sposób, że prawo to dotyczyć ma pasa po trzy metry na stronę od osi gazociągu.

Uczestniczka S. R. na rozprawie w dniu 28 listopada 2014 r. wniosła o oddalenie wniosku. W trakcie rozprawy z 23 stycznia 2015 r. podniosła, że nie zostało wykazane nieprzerwane posiadanie przez okres wymagany przepisami, nie jest wykazane, by wnioskodawca korzystał z urządzenia widocznego, zakwestionowała istnienie nieruchomości władnącej.

Pismem z dnia 12 lutego 2015 r. uczestniczka S. R. złożyła odpowiedź na wniosek, w której podtrzymała dotychczasowe stanowisko w sprawie i ponownie wniosła o oddalenie wniosku o stwierdzenie zasiedzenia jako oczywiście bezzasadnego i przedwczesnego. Wniosła nadto o zasądzenie od wnioskodawcy na rzecz uczestniczki kosztów postępowania według norm przepisanych w tym kosztów zastępstwa procesowego oraz opłaty skarbowej od pełnomocnictwa. Uczestniczka wskazała, że nie kwestionuje istnienia linii gazociągowej na jej nieruchomości. Podniosła, że ani wnioskodawcy ani też jego potencjalnym poprzednikom nie przysługiwał tytuł prawny do korzystania z nieruchomości celem przesyłu gazu. Powołane na tę okoliczność dowody (dokumentacja załączona do wniosku nie posiada waloru dokumentu jako że nie została przedstawiona w oryginale ani też w poświadczonej kserokopii). Z tej przyczyny uczestniczka wniosła o okazanie tych dokumentów w oryginale. Decyzja o projekcie lokalizacji ogólnej linii gazociągowej, nie dawała uprawnienia do zajmowania czyjegoś gruntu w sposób trwały, nie mogła być nawet tytułem do wejścia na niesprecyzowany wyraźnie grunt i instalacji urządzeń przesyłu. Decyzja tego rodzaju nie gwarantuje uprawnień polegających na swobodnym dostępie do urządzeń przesyłowych. Wnioskodawca nie wykazał nadto ostateczności decyzji z dnia 24 stycznia 1966 r. Z przedstawionej dokumentacji nie wynika nadto, by dotyczyła akurat odcinków linii gazociągowych posadowionych na przedmiotowej nieruchomości. Zarzut nieostateczności decyzji postawiony został w odniesieniu do wszystkich pozostałych decyzji załączonych do akt sprawy. Uczestniczka podniosła także, że zaświadczenie o lokalizacji ogólnej z 30 listopada 1965 r. oraz decyzja z 24 stycznia 1966 r. wydane zostały przez organy i osoby do tego nieuprawnione (organy nie posiadające delegacji ustawowej natomiast osoby nie mające stosownych upoważnień od organów – do wydawania decyzji w ich imieniu). Nadto decyzje te, nawet gdyby wykazano ich ostateczność nie mają znaczenia dla sprawy, gdyż w żadnej mierze nie są podstawą do stwierdzenia zasiedzenia służebności gruntowej. Nie można w niniejszej sprawie mówić o zasiedzeniu służebności gruntowej gdyż nie taki byłby zakres przedmiotowy zasiedzenia względem urządzeń przesyłu i pasów eksploatacyjnych dla nich służących. W ocenie uczestniczki nie jest możliwe zasiedzenie służebności przez Skarb Państwa z przyjęciem dobrej wiary, bowiem wejście w posiadanie cudzej nieruchomości miało miejsce przy wykonywaniu władzy publicznej, a właściciel nie mógł skutecznie dochodzić wydania nieruchomości. Nie można także zdaniem uczestniczki stwierdzić zasiedzenia na rzecz przedsiębiorstwa państwowego, gdyż wymagane byłoby wykazanie stosownej umowy między Skarbem Państwa a przedsiębiorstwem przesyłowym o przekazaniu urządzeń. Uczestniczka zanegowała dobrą wiarę po stronie zakładu instalującego linie przesyłowe na jej nieruchomości. Uczestniczka zakwestionowała nadto udowodnienie przez wnioskodawcę daty oddania do użytku linii energetycznej, z przedstawionych protokołów nie wynika, że gazociąg niezwłocznie po ich wydaniu wszedł do użytku. Zakwestionowała nadto fakt przenoszenia posiadania z poprzednio władających zakładów na kolejne zakłady przesyłowe, nie zostało to wykazane protokołami, ewidencją środków trwałych etc. Nadto uczestniczka podniosła, że wnioskodawca nie powołuje się na decyzję wywłaszczeniową Naczelnika Gminy N. L. Dz(...), z której wywodzi skutki prawne w innym toczącym się z udziałem tych samych stron postępowaniu.

W odrębnym wniosku - z dnia 3 października 2014 r., zarejestrowanym pod sygnaturą akt I Ns (...) - wnioskodawca (...) spółka akcyjna wniosł nadto o stwierdzenie, że Skarb Państwa nabył z dniem 1 listopada 1978 r. przez zasiedzenie nieodpłatną służebność gruntową odpowiadającą treścią służebności przesyłu na nieruchomości położonej w N. oznaczonej jako działka ewidencyjna nr (...) z obrębu 1 N., dla której Sąd Rejonowy w Legionowie prowadzi księgę wieczystą KW Nr WA 1L/ (...), której aktualnym właścicielem jest D. R. polegającą na prawie korzystania przez każdorazowego właściciela urządzeń przesyłowych, tj. przewodów i urządzeń do przesyłu gazu ziemnego – gazociągu wysokiego ciśnienia DN 500 relacji R. – W. I z nieruchomości obciążonej stanowiącej działki nr ew. (...) z obrębu (...)

N., dla której Sąd Rejonowy w Legionowie prowadzi księgę wieczystą KW Nr WA 1L/ (...) w zakresie założonych i przeprowadzonych na tej działce przewodów i urządzeń służących do przesyłu gazu ziemnego – gazociągu wysokiego ciśnienia DN 500 relacji R. – W. I oraz na prawie dostępu i dojazdu przez każdorazowego właściciela urządzeń przesyłowych, tj. przewodów i urządzeń do przesyłu gazu ziemnego – gazociągu wysokiego ciśnienia DN 500 relacji R. – W. I do znajdujących się na nieruchomości obciążonej stanowiącej działkę ewidencyjną nr (...) z obrębu 1 N., dla której Sąd Rejonowy w Legionowie prowadzi księgę wieczystą KW Nr WA 1L/ (...), przewodów i urządzeń służących do przesyłu gazu ziemnego – gazociągu wysokiego ciśnienia DN 500 relacji R. – W. I w celu wykonania prac budowlano – montażowych, eksploatacyjnych, konserwacyjnych, usuwania awarii. Wniósł nadto o zasądzenie kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Pismem procesowym z dnia 27 stycznia 2015 r. (k. 153) wnioskodawca zmodyfikował wniosek dotyczący uczestniczki D. R. w ten sposób, że w tej części wniosku, która dotyczy prawa dostępu i dojazdu do przewodów i urządzeń służących do przesyłu gazu ziemnego doprecyzował, że prawo to dotyczyć ma pasa po trzy metry na stronę od osi gazociągu. Wniósł nadto o zasądzenie kosztów postępowania na rzecz wnioskodawcy od uczestniczki postępowania. W uzasadnieniu wniosku powołał się na tożsame okoliczności jak w przypadku uczestniczki S. R. wskazał jednak, że na nieruchomości uczestniczki nie ma posadowionych słupków, które znajdują się jednak na nieruchomościach sąsiednich, a w odległości około 450 m położony jest układ zaporowo – upustowy, a także stacja redukcyjno – pomiarowa.

Uczestniczka D. R. wniosła o oddalenie wniosku.

Zarządzeniem z dnia 24 października 2014 r. sprawa z udziałem D. R. o sygnaturze I Ns (...) połączona została do wspólnego rozpoznania ze sprawą toczącą się z udziałem S. R. o sygnaturze I Ns (...)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Uczestniczka S. R. jest właścicielką działek o nr (...) o powierzchni (...) ha oraz (...) o powierzchni (...) ha, są to nieruchomości rolne, niezabudowane, obecnie stanowią nieużytki, prowadzona jest dla nich księga wieczysta o nr KW (...). Uczestniczka stała się ich właścicielką w 1976 r. na mocy aktu własności ziemi. W ewidencji gruntów jako władający na początku lat sześćdziesiątych widniał J. R., zaś w okresie budowy gazociągu nieruchomością władała S. R..

Uczestniczka D. R. jest właścicielką działki o nr (...) o powierzchni (...) ha zabudowanej budynkiem mieszkalnym, dla której prowadzona jest księga wieczysta o nr (...). Wcześniej była to działka jej rodziców M. S. i W. S. z domu (...), przed rodzicami działką władał zaś dziadek uczestniczki F. S..

Przez nieruchomości uczestniczek przebiega gazociąg DN 500 relacji R. – W. I stanowiący obecnie własność wnioskodawcy na podstawie umowy przeniesienia własności oraz prawa użytkownika wieczystego z dnia 4 października 2007 r. Rep A nr (...). Na nieruchomości uczestniczki S. R. znajdują się słupki znacznikowe gazociągu DN 500, takich słupków na nieruchomości uczestniczki D. R. brak. Z nieruchomości obu uczestniczek widoczne są słupki znacznikowe na sąsiednich nieruchomościach dotyczące gazociągu DN 500. Z nieruchomości uczestniczki D. R. sąsiaduje nieruchomość A. P., na której widoczny jest biało żółty słupek, z nieruchomości tej uczestniczki widoczne są słupki dotyczące gazociągu DN 500. Z nieruchomości uczestniczki S. R. widoczny jest nadto zespół zaporowo – upustowy dotyczący tego gazociągu. Uczestniczki świadome były tego, że przez ich nieruchomości przebiega gazociąg. Oznakowanie gazociągu jest ostatnim elementem inwestycji budowy gazociągu, po jej zakończeniu budowane są także zespoły zaporowo – upustowe. Słupki ustawiane są zazwyczaj w miejscach załamania trasy gazociągu, zaś na odcinkach prostych tak, aby kolejny słupek widoczny był z miejsca, w którym znajduje się poprzedni. Zdarzają się sytuacje, że słupki znacznikowe są usuwane lub przesuwane przez osoby trzecie – wówczas ponownie ustawiane są w pierwotnym miejscu. Podlegają one konserwacji, malowaniu, naprawie.

Dowód: wypis z rejestru gruntów k. 13, wypis z rejestru gruntów k. 11 akt I Ns (...), odpis z KW (...) k. 12 akt I Ns (...), arkusz nr 14 i nr 15 z trasą gazociągu W. – W. DN 500 k. 71 i k. 72 akt I Ns(...) odpis z KW (...) k. 14- 18, akt

własności ziemi k. 28 z czerwca 1973 r. k. 28, pismo z 21 stycznia 2011 r. k. 29, dokumentacja powykonawcza - arkusz nr 15 i nr 16 z trasą gazociągu W. – W. DN 500 k.39 i k. 106, zeznania świadka D. S. (1) k. 145, zeznania świadka D. S. (2) k. 147-148, zeznania uczestniczki D. R. k. 187-188 i k. 217-218, mapy sytuacyjne gazociągu na nieruchomości uczestniczek k. 203 i 204, protokół oględzin i fotografie k. 221-241.

Gazociąg wybudowany został w latach 1967-1968 na podstawie zaświadczenia o lokalizacji ogólnej Nr (...) z 30 listopada 1965 r. oraz decyzji z dnia 24 stycznia 1966 r. Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w W. równoznacznej z decyzją o lokalizacji szczegółowej. Zaświadczenie o lokalizacji ogólnej ustalało lokalizację ogólną gazociągu magistralnego O. – P., G. – O. – W. – L. – P., P. – W.. Na podstawie tej decyzji wybudowane zostały trzy gazociągi: W. – R., R. – Huta (...) – W. przebiegający przez nieruchomości uczestniczek. Decyzja z 24 stycznia 1966 r. Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej akceptująca projektowaną trasę gazociągu biegnącego przez pow. Ryki, G., O., W., N. na terenie województwa (...) jest równoznaczna z decyzją o lokalizacji szczegółowej. Nie zwracano się o zgodę na budowę gazociągu do uczestniczek, nie zostały wydane decyzje wywłaszczeniowe, nie wypłacano odszkodowań w związku z budową gazociągu uczestniczkom, bądź ich poprzednikom prawnym. Uczestniczka D. R. nie kwestionowała decyzji o budowie gazociągu. Uczestniczka S. R. interweniowała w Urzędzie Gminy N. w sprawie posadowienia gazociągu na jej nieruchomości.

W dniu 23 sierpnia 1968 r. dokonano odcinkowej próby szczelności gazociągu dalekosiężnego DN 500 na trasie W. – W. od km. 7+500,0 do km 8+051,0, odcinek nr 46, spoina od nr 1 do nr 45. Wypełnianie gazociągu sprężonym powietrzem zakończono dnia 24 sierpnia 1968 r. Próba wykazała szczelność wszystkich spoin. W dniu 31 października 1968 r. w D. dokonano odbioru zasypiania gazociągu W. – W. DN 500 na odcinku I od km. 6 do km 18, stwierdzono wówczas, że zasyp został wykonany prawidłowo. Od momentu prawidłowego zasypiania gazociągu gazociąg ten jest nieprzerwanie eksploatowany. Trasa przebiegu gazociągu również była niezmienna. Proces eksploatacji gazociągu wyglądał podobnie na przestrzeni lat, a ewentualne zmiany wynikają ze zmian technologicznych. Głównymi czynnościami eksploatacyjnymi są kontrole, badania i konserwacja. Kontrole odbywają się z powietrza raz na kwartał, z ziemi wykonywane są objazdy, podczas których kontroluje się trasę gazociągu i punkty charakterystyczne. Do połowy lat dziewięćdziesiątych przeprowadzany był tzw. obchód pieszy dwa razy w roku, urzędnicy widoczne podlegały konserwacji, malowaniu, naprawie. O dokonywanych kontrolach nie są powiadamiani właściciele nieruchomości. Pas konieczny do wykonywania służebności przesyłu dla gazociągu wysokiego ciśnienia DN 500 relacji R. – W. I na nieruchomości uczestniczki S. R. ma powierzchnię 0,0240 ha w tym dla działki o nr (...) – obecnie nr (...) o powierzchni (...) ha oraz dla działki o nr (...) o powierzchni 0,0174 ha. Pas konieczny do wykonywania służebności przesyłu dla gazociągu wysokiego ciśnienia DN 500 relacji R. – W. I na nieruchomości uczestniczki D. R. dla działki (...) dla działki o nr (...) o powierzchni (...) ha. Dla tego rodzaju gazociągu wyznaczony został przez wnioskodawcę pas eksploatacyjny po trzy metry od osi. W pasie tym wykonywane są standardowe czynności eksploatacyjne dla gazociągu DN 500. W sytuacji, gdy konieczne są prace na nieruchomości właścicieli (przykładowo odkopanie gazociągu) właściciele są powiadamiani i wypłacane jest odszkodowanie.

Dowód: zaświadczenie lokalizacji ogólnej nr (...) k. 30, decyzja z 24 stycznia 1966 r. k. 31-32, protokół nr (...) k. 33, protokół z 23 sierpnia 1968 r. k. 34, dokumentacja powykonawcza - arkusz nr 15 i nr 16 z trasą gazociągu W. – W. DN 500 k.39 i k. 106, arkusz nr 14 i nr 15 z trasą gazociągu W. – W. DN 500 k. 71 i k. 72 akt I Ns (...), zeznania świadka D. S. (1) k. 145-146, zeznania świadka D. S. (2) k. 147-148, częściowo zeznania świadka H. D. k. 185, częściowo zeznania świadka J. D. (1) k. 186, zeznania uczestniczki D. R. k. 187-188 i k. 217-218, mapy sytuacyjne dla celów sądowych k. 203 i 204.

Inwestorem budowy gazociągu był Skarb Państwa – Zakłady (...) w W. utworzone zarządzeniem Ministra Górnictwa nr 155 z dnia 1 stycznia 1951 r. zmodyfikowanym zarządzeniem Ministra Górnictwa i Energetyki nr 28 z dnia 14 czerwca 1972 r. w wyniku którego Zakłady (...) w W. zmieniło nazwę na W. Okręgowe Zakłady Gazownictwa. Na podstawie zarządzenia Ministra Górnictwa i Energetyki nr 70 z dnia 31 grudnia 1975 r. utworzone zostało przedsiębiorstwo państwowe pod nazwą (...) Zakłady (...) w m.st. W., które następnie połączone zostało na mocy tego aktu z (...) Okręgowymi Zakładami Gazownictwa. Na podstawie zarządzenia Ministra Górnictwa i Energetyki nr 56 z dnia 1 sierpnia 1982 r. utworzone zostało przedsiębiorstwo państwowe użyteczności publicznej pod nazwą (...) wskutek

połączenia wymienionych w tym zarządzeniu jednostek organizacyjnych w tym m.in. (...) Zakładów (...) w m.st. W.. Celem przedsiębiorstwa było bieżące i nieprzerwane zaspokajanie potrzeb gospodarki narodowej i ludności w paliwa gazowe. Następnie mocą rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 września 1996 r. w sprawie przekształcenia państwowego przedsiębiorstwa użyteczności publicznej (...) w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa (Dz. U. z 1996 r., Nr 116, poz. 553). Podmiot ten wszedł we wszystkie stosunki prawne, których podmiotem było przedsiębiorstwo państwowe. W dniu 5 grudnia 1990 r. doszło do przeniesienia posiadania służebności gruntowej odpowiadającej treścią służebności przesyłu ze Skarbu Państwa na Przedsiębiorstwo Państwowe (...) w związku z nabyciem przez to przedsiębiorstwo prawa użytkowania wieczystego nieruchomości władnącej tj. działek o nr (...). Uwłaszczenie (...) o prawo użytkowania wieczystego gruntu i prawa własności urządzeń potwierdzone zostało decyzją Wojewody (...) z dnia 29 lipca 1996 r. nr (...). Przeniesienie służebności gruntowej z (...) S.A. na wnioskodawcę nastąpiło w dniu 4 października 2007 r. mocą aktu notarialnego z 4.10.2007 r. Rep. A Nr (...)w związku z nabyciem przez wnioskodawcę w ramach zorganizowanej części przedsiębiorstwa prawa użytkowania wieczystego nieruchomości władnącej. Wnioskodawca jest właścicielem gazociągu DN 500 relacji R. – W. I oraz terenu tłoczni gazu w R.. W dniu 4 października 2007 r. wnioskodawca nabył zorganizowaną część przedsiębiorstwa (...) w tym własność innych gazociągów wysokiego ciśnienia.

Działki położone w R. o nr (...), dla których prowadzona jest księga wieczysta KW nr (...), a konkretnie tłocznia gazu w R. znajdująca się na tej nieruchomości powiązane są technologicznie z gazociągiem przebiegającym przez nieruchomości uczestniczek. Powiązanie technologiczne polega na tym, że tłocznia gazu w R. usytuowana na w/w nieruchomości stanowi zespół urządzeń zapewniających przepływ paliwa gazowego transportowanego również przez gazociąg DN 500 R. – W. I. Nieruchomością ta jest nieruchomością władnącą dla nieruchomości uczestniczek.

Dowód: zarządzenie z 1 stycznia 1951 r. k. 40-42, zarządzenie nr 28 k. 43-45, zarządzenie nr 70 k.46-50, zarządzenie nr 56 k. 51-58, wykaz k 59-60, odpis z KW k. 61-63, decyzja nr (...) k. 6465, wypis aktu notarialnego z 4.10.2007 r. Rep. A Nr (...)k.69 – 75 oraz aktu notarialnego z 4.10.2007 r. Rep. A Nr (...)k.20-27, decyzja k. 64-65, wykaz środków trwałych na terenie tłoczni gazu w R. k. 66-68.

Sąd zważył, co następuje:

Wniosek zasługiwał na uwzględnienie choć nie całą argumentację w nim zawartą Sąd orzekający podzielił.

Stan faktyczny sprawy ustalony został w oparciu o dołączone do akt sprawy dokumenty, część z nich po zakwestionowaniu przez stronę przeciwną przedstawiona została przez wnioskodawcę w oryginale na rozprawie w dniu 22 stycznia 2016 r. W zakresie prawa własności nieruchomości, Sąd oparł się na odpisach dokumentów znajdujących się w aktach ksiąg wieczystych. Podstawą ustaleń faktycznych stał się również protokół z oględzin oraz dołączone do niego fotografie oraz mapy sytuacyjne sporządzone przez uprawnionego geodetę niezakwestionowane przez uczestników. Sąd dał w pełni wiarę przesłuchanym w charakterze świadków D. S. (1) i D. S. (2). Świadkowie ci zeznawali w sposób obiektywny, nie przedstawiali swoich ocen, czy też opinii lecz jedynie znane im fakty. Ich zeznania są logiczne, spójne i znajdują odzwierciedlenie w pozostałym materiale dowodowym. Nie było zatem podstaw do odmówienia im waloru wiarygodności. Jako wiarygodne Sąd uznał także zeznania uczestniczki postępowania D. R., gdyż pozostawały w korelacji z pozostałym materiałem dowodowym i były w pełni obiektywne. Zeznania świadka H. D. oraz świadka J. D. (2) były z kolei ze sobą częściowo sprzeczne. Świadek H. D. zeznała, że uczestniczka S. R. interweniowała podczas budowy gazociągu między innymi poprzez to, że pisała pisma, zaś świadek J. D. (2) zeznał, że uczestniczka ta interweniowała, lecz pism nie pisała. Zeznania tych świadków w przeważającej mierze dotyczyły okoliczności związanych z podniesionym przez uczestniczkę S. R. zarzutem zawieszenia biegu terminu zasiedzenia przed rokiem 1990 wskutek niesprzyjających warunków politycznych. Świadek J. D. (3) wprost wskazał, że wie z opowieści teściowej (uczestniczki S. R.) w jaki sposób interweniowała w latach sześćdziesiątych i osiemdziesiątych. Świadkowie ci wskazywali także na fakt, że na nieruchomości uczestniczki S. R. nie było wcześniej na działce słupków oznacznikowych oraz, że powstały one dopiero w ostatnim czasie, odnosili się także do przeprowadzonych w innej sprawie z udziałem stron oględzin przedmiotowej nieruchomości. W tej części zeznania te sprzeczne są z materiałem dowodowym zebrany w sprawie, słupek oznacznikowy na nieruchomości S. R. widnieje już na arkuszu

powykonawczym nr 16, naniesiony został także przez biegłego geodetę na mapie sytuacyjnej, nadto Sąd dał wiarę zeznaniom dwóch pozostałych świadków co do tego, że słupki te mogą być usuwane przez osoby trzecie i później ponownie przez pracowników wnioskodawcy montowane. Słupki są odświeżane więc fakt, że zostały one świeżo pomalowane nie oznacza, że w ogóle nie było ich wcześniej na tej nieruchomości. Takie wnioski płynęły zaś z zeznań zarówno świadka H. D. jak i J. D. (2). Świadek H. D. wskazała także, że nie widywała nikogo z pracowników na działce, jednak wskazać należy, że bieżące czynności eksploatacyjne (przeeglądy, obchody) często odbywają się bez wchodzenia na teren i nie są o nich powiadamiani właściciele, zaś na tej nieruchomości nikt nie mieszka. Zdaniem Sądu z uwagi na fakt, że zeznania tych świadków miejscami były sprzeczne, nadto nie zostały potwierdzone w inny sposób, a zebrany w sprawie materiał dowodowy, któremu Sąd dał wiarę prowadził do innych wniosków, to nie można było zeznaniom tym przyznać waloru wiarygodności w całości. W związku z czym stały się one podstawą ustaleń faktycznych w ograniczonym jedynie zakresie.

Przechodząc zatem do merytorycznej oceny wniosku należy wskazać co następuje. Po pierwsze zdaniem Sądu nie można było podzielić stanowiska uczestniczki S. R. co do niedopuszczalności zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu z uwagi na fakt, że instytucja tego rodzaju nie była w przeszłości znana. Pomimo że istotnie służebność tego rodzaju nie była odrębnie uregulowana w przepisach prawa cywilnego aż do roku 2008 w judykaturze SN wyrażony został stanowczy pogląd o tym, że dopuszczalne jest nabycie przez zasiedzenie w okresie poprzedzającym wprowadzenie w/w przepisu służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10.07.2008 r., III CSK 73/08, Lex nr 461735, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25.04.2014 r. II CSK 433/13 Lex nr 1486971, uchwała z dnia 7 października 2008 r. III CZP 89/08 Lex nr 458125, wyrok z dnia 12 grudnia 2008 r. II CSK 389/08 Lex nr 484715, postanowienie z dnia 17 grudnia 2008 r. I CSK 171/08, Biuletyn SN 2009/4/15). Na tle wcześniejszego stanu prawnego możliwe było zatem zasiedzenie służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu a orzecznictwo w tym przedmiocie jest już ugruntowane. Sąd rozpoznający niniejszą sprawę w pełni podziela zaprezentowany w przywołanych orzeczeniach pogląd prawny i w związku z tym zarzut uczestniczki S. R. o niedopuszczalności stwierdzenia zasiedzenia prawa rzeczowego o treści odpowiadającej służebności przesyłu przed datą 3 sierpnia 2008 r. uznał za nieuzasadniony.

Zgodnie z art. 285 kc nieruchomość można obciążyć na rzecz właściciela innej nieruchomości (nieruchomości władającej) prawem, którego treść polega bądź na tym, że właściciel nieruchomości władającej może korzystać w oznaczonym zakresie z nieruchomości obciążonej, bądź na tym, że właściciel nieruchomości obciążonej zostaje ograniczony w możliwości dokonywania w stosunku do niej określonych działań, bądź też na tym, że właścicielowi nieruchomości obciążonej nie wolno wykonywać określonych uprawnień, które mu względem nieruchomości władającej przysługują na podstawie przepisów o treści i wykonywaniu własności (służebność gruntowa). Służebność gruntowa może mieć jedynie na celu zwiększenie użyteczności nieruchomości władającej lub jej oznaczonej części. Z kolei zgodnie z art. 305¹ kc nieruchomość można obciążyć na rzecz przedsiębiorcy, który zamierza wybudować lub którego własność stanowią urządzenia, o których mowa w art. 49 § 1 kc, prawem polegającym na tym, że przedsiębiorca może korzystać w oznaczonym zakresie z nieruchomości obciążonej, zgodnie z przeznaczeniem tych urządzeń (służebność przesyłu). W myśl art. 305⁴ kc do służebności przesyłu stosuje się odpowiednio przepisy o służebnościach gruntowych. Z tego też względu dla stwierdzenia nabycia przez zasiedzenie służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu, niezbędne jest spełnienie łącznie dwóch przesłanek: posiadania służebności oraz upływu czasu, którego długość zależy od dobrej lub złej wiary posiadacza w momencie objęcia służebności w posiadanie. Zgodnie z art. 352 k.c., kto faktycznie korzysta z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności, jest posiadaczem służebności, a do posiadania służebności przepisy o posiadaniu rzeczy stosuje się tylko odpowiednio. Przy ocenie posiadania prowadzącego do zasiedzenia służebności gruntowej chodzi o faktyczne korzystanie z gruntu w takim zakresie i w taki sposób, w jaki czyniłaby to osoba, której przysługuje służebność, zaś władanie w zakresie służebności gruntowej kwalifikuje się, zgodnie z art. 336 k.c., jako posiadanie zależne.

Pierwszą przesłanką zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu niezbędną do wykazania jest istnienie urządzenia służącego do doprowadzania lub odprowadzania płynów, pary, gazu, energii elektrycznej, nie należącego do części składowych nieruchomości oraz wchodzącego w skład przedsiębiorstwa.

Urządzenie ma odpowiadać treści służebności pod względem gospodarczym. Charakter tego urządzenia ma być trwały, a nie chwilowy i musi być ono widoczne. W kontekście art. 292 kc, warunkiem zasiedzenia służebności jest korzystanie z tego urządzenia przez przedsiębiorcę przesyłowego, dlatego też przedmiotem zasiedzenia mogą być tylko służebności czynne. Na gruncie niniejszej sprawy kwestia istnienia na nieruchomości uczestniczek trwałego urządzenia służącego do przesyłu gazu, jak też, iż urządzenia te nie stanowią części składowych nieruchomości objętych wnioskiem oraz, że urządzenia te wchodzą w zakres przedsiębiorstwa, nie były kwestionowane. Kwestionowana była natomiast przez uczestniczkę S. R. widoczność urządzenia. Niemniej jednak zarzuty te nie zasługiwały na uwzględnienie. Podkreślić należy w tym miejscu bowiem, że w sprawie chodzi o urządzenie, które położone jest pod powierzchnią ziemi. W tej sytuacji widoczność urządzenia musi być ujmowana szeroko i nie może stronić od specyficznej treści służebności, o którą w sprawie chodzi. Jak wskazał Sąd Najwyższy w jednym ze swoich orzeczeń jeżeli z samej natury służebności wynika, że trwałe urządzenie, z którego uprawniony korzysta przebiega w całości lub w części pod powierzchnią ziemi, to uzależnienie dopuszczalności zasiedzenia służebności odpowiadającej treścią służebności przesyłu, od tego, w jaki sposób na danym, konkretnym odcinku urządzenie zostało posadowione, nie wytrzymałoby krytyki (por. postanowienie SN z 26 lipca 2012 r., sygn. (...) 752/11, Lex nr 1218185). W niniejszej sprawie zaś tego rodzaju świadomość niewątpliwie po stronie uczestniczek była, o czym świadczą choćby liczne interwencje podejmowane przez jedną z nich. Wskazać należy także, że na nieruchomości uczestniczki S. R. znajdują się dwa słupki znacznikowe dotyczące tego gazociągu. Wprawdzie pojawił się zarzut, że słupki te posadowione zostały dopiero na potrzeby toczącej się sprawy niemniej jednak zarzutu tego nie można było podzielić, nawet jeśli bowiem przez jakiś czas, na skutek działań osób trzecich, czy też czynności renowacyjnych, słupków tych nie było na nieruchomości tej uczestniczki, to oceniać tę kwestię należałoby w okresie biegu terminy do zasiedzenia a więc do roku 1989 r. Świadkowie w zeznaniach swych odnosili się zaś do późniejszego okresu, nadto jak podkreślono to już przy okazji oceny materiału dowodowego już w dokumentacji powykonawczej naniesiony został słupek znacznikowy na nieruchomości uczestniczki, co potwierdza fakt, że co najmniej jeden taki słupek znajdował się na tej nieruchomości. Ponadto raz jeszcze podkreślić należy, że słupki są przedmiotem bieżącej eksploatacji a nadto mogą być narażone na działania osób trzecich. Nawet jeśli jednak przyjąć stanowisko uczestniczki S. R. za słuszne i uznać, że słupków tych nie było i posadowione zostały na potrzeby toczącej się sprawy to wskazać należy, że z nieruchomości jej widoczne są słupki dotyczące tego gazociągu na sąsiedniej nieruchomości. Nadto z nieruchomości uczestniczki S. R. widoczny jest także zespół zaporowo – upustowy dotyczący tego gazociągu. Zgodnie zaś ze stanowiskiem wyrażonym w judykaturze nie jest niezbędne, by elementy trwałego urządzenia, będącego przedmiotem korzystania przez przedsiębiorcę państwowego znajdowały się na nieruchomości, którą obciążać ma służebność (postanowienie SN z 6.07.2011 r., sygn. I CSK 157/11, Lex nr 1050400). Posiadania służebności gruntowej nie należy, mimo odpowiedniego stosowania, utożsamiać z posiadaniem nieruchomości. Jeśli zaś chodzi o nieruchomość uczestniczki D. R. to z jej nieruchomości również widoczne są słupki na sąsiednich nieruchomościach dotyczące tego gazociągu.

Nie zasługiwał również na uwzględnienie zarzut nieistnienia nieruchomości władnącej, którą jest nieruchomość objęta księgą wieczystą KW nr (...) - działki położone w R. o nr (...). Jak wskazano już w ustaleniach stanu faktycznego znajduje się na nich tłocznia gazu w R. stanowiąca zespół urządzeń zapewniających przepływ paliwa gazowego transportowanego również przez gazociąg DN 500 R. – W. I, a więc powiązane są technologicznie z gazociągiem przebiegającym przez nieruchomości uczestniczek. Niewątpliwie też korzystanie z nieruchomości uczestniczek na potrzeby związane ze służebnością przesyłu zwiększa użyteczność nieruchomości władnącej. Przy czym dodać trzeba, że nie ma konieczności określania w orzeczeniu nieruchomości władnącej, na rzecz której nastąpił ex lege skutek zasiedzenia. W orzecznictwie odwołano się w tej mierze do pojęcia przedsiębiorstwa w ujęciu przedmiotowym i przyjęcia domniemania, że składnikiem przedsiębiorstwa przesyłowego jest zawsze taka nieruchomość (postanowienie SN z 4.07.2014 r., sygn. II CSK 551/13, Lex nr 1504752).

Zdaniem Sądu przyjąć należało zatem, że w przypadku obu uczestniczek mówić należy o trwałym i widocznym urządzeniu, którego istnienia były świadome, bądź też świadomi byli ich poprzednicy. Wobec tego ustalić należało, czy wypełnione zostały dwie kolejne przesłanki, niezbędne do stwierdzenia zasiedzenia, tj. posiadanie i upływ czasu prowadzący do zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu. Posiadanie jest określeniem, które w ujęciu Kodeksu cywilnego (art.336 kc) oznacza faktyczną i rzeczywistą moc władania rzeczą

w zakresie odpowiadającym podmiotowemu prawu własności lub innemu prawu, z którym wiąże się władztwo nad cudzą rzeczą (corpus). Ze sformułowania zawartego w art. 352 § 1 k.c., z którego wynika, że posiadaczem służebności jest ten, kto faktycznie korzysta z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności, wyprowadza się wniosek, że posiadanie służebności może być wykonywane tylko w stosunku do służebności czynnych, bowiem przy służebnościach biernych, które polegają na powstrzymaniu się od wykonywania własnych uprawnień, nie występuje korzystanie z cudzej nieruchomości. Swoisty charakter posiadania służebności wyraża się w tym, że osoba, która wykonuje służebność, z reguły nie włada rzeczą w ścisłym tego słowa znaczeniu, lecz z niej korzysta w określonym zakresie, np. co jakiś czas przejeżdża, przechodzi przez cudzą nieruchomość. W orzecznictwie wskazuje się, że posiadaczem służebności jest ten, kto faktycznie korzysta z cudzej nieruchomości w zakresie odpowiadającym treści służebności, a korzystanie to ma cechy trwałości (por. wyrok SN z dnia 31 stycznia 1967 r., III CR 270/66, OSN 1967, z. 9, poz. 160). Artykuł 352 § 2 k.c. *expressis verbis* nakazuje do posiadania służebności odpowiednio stosować przepisy o posiadaniu rzeczy. Ustalony stan faktyczny sprawy doprowadził do wniosku o tym, że w okresie od posadowienia gazociągu był on przedmiotem czynności wykonywanych przez przedsiębiorstwa państwowe. Z kolei obowiązujący do dnia 31.01.1989 roku art. 128 k.c. w pierwotnym brzmieniu wyrażał zasadę jednolitego funduszu własności państwowej, w myśl którego zgodnie z poglądem dominującym w praktyce, państwowe osoby prawne, nie miały żadnych praw podmiotowych do zarządzanego przez nie mienia, które mogłyby przeciwstawiać państwu (por. uchwała składu 7 sędziów SN z dnia 16.10.1961, I CO 20/61, uchwała SN z dnia 27.06.1984r., III CZP 28/84, uchwała 7 sędziów SN - zasada prawna, z dnia 18.06.1991r., III CZP 38/91). Zasadę jednolitego funduszu własności państwowej rozumianą w ten sposób odnoszono także do posiadania przyjmując, że w wyniku jej obowiązywania Skarb Państwa był posiadaczem rzeczy (praw) znajdujących się w zarządzie państwowych osób prawnych. W konsekwencji prawo będące przedmiotem zarządu państwowej osoby prawnej, było wykonywane w imieniu i na rzecz Skarbu Państwa, jego zasiedzenie mogło więc nastąpić nie przez państwową osobę prawną sprawującą zarząd, ale przez Skarb Państwa, co też miało miejsce w sprawie. To samo odpowiednio dotyczyło zasiedzenia służebności gruntowej, gdy posiadaczem takiej służebności bez tytułu prawnego, obciążającej nieruchomość niepaństwową, była państwowa osoba prawna. Dopiero uchylene art. 128 k.c. w pierwotnym brzmieniu z dniem 01.02.1989 roku oraz wejście w życie przepisów ustawy z dnia 29.09.1990 roku o zmianie ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości (Dz. U. z 1990 r., Nr 79, poz. 464) oraz przepisów określających ustrój majątkowy państwowych osób prawnych doprowadziło do ich „uwłaszczenia”. Dopóty zatem, dopóki wspomniane „uwłaszczenie” nie nastąpiło, państwowe osoby prawne nie miały samodzielnych praw do składników mienia państwowego, którym dotychczas zarządzały, (tak np. postanowienie SN z dnia 03.02.2010r., II CSK 465/09). Stwierdzenie zatem zasiedzenia w tym okresie dopuszczalne było, w razie ziszczenia się przesłanek, na rzecz Skarbu Państwa a nie na rzecz państwowych osób prawnych.

W kontekście zarzutów uczestniczki S. R. wskazać należy nadto, że nie ma żadnych podstaw do przyjęcia, że posiadanie służebności przesyłowej przez przedsiębiorstwo państwowe przed dniem wejścia w życie ustawy nowelizacyjnej k.c. z 1989 r. nie było posiadaniem w rozumieniu art. 352 § 1 k.c. i nie mogło prowadzić do zasiedzenia (post. SN z 17.12.2008 r., sygn.. I CSK 171/08, Lex nr 490946). Do podobnego wniosku doszedł SN w uchwale pełnej Izby Cywilnej Sądu Najwyższego z dnia 26 października 2007 r., III CZP 30/07 (OSNC 2008, nr 5, poz. 43), w której stwierdzono, że władanie cudzą rzeczą przez Skarb Państwa, uzyskane w ramach sprawowania władztwa publicznego, może być posiadaniem samoistnym prowadzącym do zasiedzenia, które jednak nie biegło, jeżeli właściciel nie mógł skutecznie dochodzić wydania nieruchomości (art. 121 pkt 4 w związku z art. 175 k.c.). Raz jeszcze podkreślić należy, że posiadanie przed 1 lutego 1989 r. przez przedsiębiorstwo państwowe instalacji przesyłowych prowadziło do zasiedzenia służebności, z tym że, gdy doszło do niego przed tą datą, zasiadywał ją Skarb Państwa (wyrok SN z 12.02.2015 r., sygn.. IV CSK 293/14, R.. (...)). Wnioskodawca wykazał zaś ciągłość posiadania przez przedsiębiorstwa państwowe na rzecz Skarbu Państwa, co ustalone zostało w stanie faktycznym sprawy, a także przeniesienie posiadania służebności na rzecz przedsiębiorstwa państwowego (...), następnie na rzecz tego podmiotu jako spółki akcyjnej i wreszcie na wnioskodawcę, który wykazał przez to interes prawny w złożeniu wniosku.

Jeśli zaś chodzi o upływ czasu to odnieść należy się w pierwszej kolejności do kwestii dobrej i złej wiary posiadacza od niej bowiem uzależnione jest przyjęcie odpowiedniego terminu prowadzącego do zasiedzenia. W niniejszej sprawie zdaniem Sądu należało wbrew stanowisku zaprezentowanemu przez wnioskodawcę przyjąć złą wiarę posiadacza

służebności. Decyzje lokalizacyjne nie są w ocenie Sądu wystarczające do przyjęcia dobrej wiary, bowiem nie kreowały one uprawnień do korzystania z nieruchomości w zakresie objętym służebnością przesyłu a jedynie umożliwiały budowę gazociągu. Wnioskodawca nie dysponował decyzją wywłaszczeniową, która ewentualnie uzasadniałaby przyjęcie dobrej wiary. Podkreślić zaś należy, że nawet wtedy, gdy korzystanie tego rodzaju ma źródło w oświadczeniu o ustanowieniu służebności gruntowej, ale złożonym bez zachowania formy aktu notarialnego, posiadanie służebności jest posiadaniem bezprawnym, a przy tym w złej wierze (por. wyrok SN z dnia 4 lutego 1988 r., IV CR 45/88, OSN 1990, z. 2, poz. 33, wyrok SN z 25.11.2008 r., II CSK 346/08, Lex nr 484714, wyrok SN z 6.05.2009 r., sygn. II CSK 594/08, Lex nr 510969). Dla przyjęcia dobrej wiary posiadacza służebności należałoby legitymować się uprawnieniem do ingerowania w sferę cudzej własności nieruchomości dla bieżącego utrzymania urządzeń przesyłowych. W kontekście uznania dokumentacji tej za uzasadniającej przyjęcie złej wiary posiadaczy zarzut uczestniczki co do ostateczności tych decyzji nie miał przesądzającego znaczenia w sprawie – ich brak bowiem również prowadziłby do wniosku o złej wierze posiadacza służebności. Treść decyzji wskazuje nadto, że odnoszą się one do nieruchomości uczestniczek bowiem wskazany jest w nich przebieg gazociągu, nadto został on uwidoczniiony także w dokumentacji powykonawczej (arkusze nr 14-16). Nie ma również podstaw do przyjęcia, że wydane zostały one przez organy nieuprawnione. Argumentacja ta nie została zresztą przez uczestniczkę S. R. umotywowana.

W rozpatrywanej sprawie odnośnie do ustalenia terminu zasiedzenia zastosowanie winien znaleźć art. 172 kc w brzmieniu obowiązującym do dnia wejścia w życie ustawy z 28 lipca 1990 r. o zmianie ustawy Kodeks cywilny (Dz. U. z 1990 r., Nr 55, poz. 321), zgodnie z którym posiadacz nieruchomości nie będący jej właścicielem nabywa własność, jeżeli posiada nieruchomość nieprzerwanie od lat dziesięciu jako posiadacz samoistny, chyba że uzyskał posiadanie w złej wierze. Po upływie lat dwudziestu posiadacz nieruchomości nabywa jej własność, choćby uzyskał posiadanie w złej wierze. In concreto przyjmując należało zatem dwudziestoletni termin zasiedzenia. Gazociąg przebiegający przez nieruchomości obu uczestniczek wybudowany został w roku 1968. Z przedłożonych przez wnioskodawcę dokumentów wynika, że z dniem 31 października 1968 r. nastąpiło zasypanie gotowego już urządzenia przesyłowego w postaci gazociągu. Tym samym termin ten można przyjąć za początek biegu zasiedzenia. Najpóźniej bowiem w tej dacie grunt, po którym przebiega urządzenie, znajdował się w posiadaniu poprzednika wnioskodawcy w sposób i w zakresie odpowiadającym służebności przesyłu. Ponadto podzielić należy pogląd wyrażony przez SN w postanowieniu z dnia 24 maja 2013 r. sygn. V CSK 287/12, Lex nr 1365761, zgodnie z którym ograniczenia we władaniu nieruchomości pojawiają się już wówczas, gdy przedsiębiorca zajął oznaczoną część tej nieruchomości i rozpoczął prace związane z wznoszeniem urządzeń służących do przesyłu. Od tej chwili gazociąg znajdował się w stanie nieprzerwanej eksploatacji, nie zmieniał również swojej trasy. Od tego czasu był także niewątpliwie poddawany bieżącej eksploatacji przez pracowników poprzedników prawnych wnioskodawcy. Świadczy o tym choćby fakt, że gazociąg ten nadal funkcjonuje i służy do celów, do których został wybudowany. Wnioskodawca i jego poprzednicy prawni korzystali zatem z nieruchomości objętych wnioskiem w sposób odpowiadający treści służebności przesyłu, a termin zasiedzenia upłynął po dwudziestu latach, a więc z upływem dnia 31 października 1988 r. W związku z tym zaś, że stało się to jeszcze w czasie, gdy obowiązywała zasada jednolitej własności państwowej należało stwierdzić nabycie przez zasiedzenie służebności objętej wnioskiem na rzecz Skarbu Państwa.

Mając na uwadze zarzuty uczestniczki S. R. wskazać należy nadto, że dostarczanie gazu oraz budowa i konserwacja urządzeń do tego służących było wykonywane we ramach działalności gospodarczej państwa, a więc w ramach „dominium”, a nie w ramach uprawnień władczych państwa „imperium” (vide – uzasadnienie cytowanego postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 17 grudnia 2008 r. I CSK 171/08). Uczestniczka S. R. w zarzutach swych podnosiła także, że doszło w jej przypadku do zawieszenia biegu terminu zasiedzenia z uwagi na niemożność skutecznego dochodzenia wydania zajętych pod gazociąg nieruchomości, a co za tym idzie nie doszło do upływu niezbędnego czasu posiadania służebności. W ocenie Sądu nie można jednak w sprawie mówić o zawieszeniu biegu terminu zasiedzenia, na który powołuje się uczestniczka. Przede wszystkim uczestniczka powinna wykazać, że tak w istocie było, nie zaś wysuwać jedynie tego rodzaju twierdzenia, po drugie niemożność dochodzenia swoich praw wiąże się z sytuacjami nadzwyczajnymi, takimi jak niedostępność środków prawnych, które pozwoliłyby podważyć wadliwe akty władzy publicznej bądź też, obowiązywanie powszechnej praktyki stosowania obowiązujących wówczas przepisów, która nie stwarzała realnych szans uzyskania korzystnego rozstrzygnięcia. Okoliczności te powinny jednak

zostać wykazane w indywidualnym przypadku, wszystko po to aby zapobiec nadmiernej subiektywizacji w ujmowaniu siły wyższej (por. uchwała SN z 26.10.2007 r., sygn.. akt III CZP 30/07 oraz postanowienie SN z 22.11.2011 r., III CSK 26/11, Lex nr 1129184). Nie było zaś tak, że w tym okresie uczestniczka w ogóle pozbawiona była możliwości korzystania z drogi sądowej czy administracyjnej, inna kwestią jest zaś efekt takich działań. Z zeznań świadków wynika, że uczestniczka miała możliwość dochodzenia swych praw, skoro wielokrotnie podejmowała interwencje w tej sprawie, być może jednak nie osiągnęła oczekiwanego przez nią rezultatu. Nie zostało natomiast wykazane, by było jej to przez jakikolwiek organ uniemożliwiane. Nie jest zaś wystarczające ograniczenie się do stwierdzenia, że w okresie władzy komunistycznej nastąpiło zawieszenie wymiaru sprawiedliwości, odpowiadające pojęciu siły wyższej i uzasadniające zastosowanie art. 121 pkt 4 kc w zw. z art. 175 kc. Czynnikiem decydującym o utracie prawa podmiotowego mogła być prawnie nieuzasadniona władcza ingerencja państwa jako podmiotu publicznego w sferę stosunków cywilnoprawnych na tyle silna, że można mówić o faktycznym wyłączeniu danej rzeczy z obrotu cywilnoprawnego i niemożności przełamania woli państwa przez zainteresowany podmiot w drodze skorzystania z cywilnoprawnych środków ochrony (uchwała SN z 25.10.1996 r., sygn.. III CZP 83/96, lex nr 29092).

W sytuacji, gdy dochodzi do stwierdzenia zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej treścią służebności przesyłu Sąd utrwała de facto pewien istniejący stan rzeczy. W tej sytuacji zatem jeśli chodzi o zakres korzystania z nieruchomości uczestniczek przyjąć należało stanowisko wnioskodawcy za słuszne. Ustanawianie szerszego pasa byłoby wykroczeniem ponad żądanie. Nie było zaś podstaw do uznania, że pas ten powinien być mniejszy, taki zakres korzystania potwierdzili świadkowie, z pewnością jest to zakres pozwalający na dokonywanie czynności związanych z bieżącą eksploatacją gazociągu. Mapy sytuacyjne przedstawione przez wnioskodawcę nie były kwestionowane przez uczestniczki, sporządzone zostały przez uprawnionego geodetę i wpisane do państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego, Sąd również nie znalazł podstaw do podważania ich wiarygodności w związku z czym uczynił je integralną częścią wydanego orzeczenia dla pełnego zobrazowania usytuowania przedmiotowego urządzenia przesyłowego oraz zakresu służebności i powierzchni objętej służebnością przesyłu.

Mając więc na uwadze, że w sprawie wykazane zostały przesłanki do stwierdzenia nabycia zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej treścią służebności przesyłu przez Skarb państwa, tj. istnienie trwałego i widocznego urządzenia, nieprzerwane posiadanie służebności przez okres dwudziestu lat od 31 października 1968 r. przez przedsiębiorstwa państwowe na rzez Skarbu Państwa należało wniosek uwzględnić z odmiennym jedynie ustaleniem daty końcowej zasiedzenia. Mając powyższe na uwadze, Sąd w oparciu o powołane w uzasadnieniu przepisy orzekł jak w punkcie pierwszym i drugim sentencji.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na mocy art. 520 § 1 kpc, jak w punkcie trzecim sentencji.